

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa A. [...] w W.
przeciwko J. D. i S. D.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 maja 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 listopada 2014 r., sygn. akt VI ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwani J. D. oraz S. D. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 listopada 2014 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 października 2013 r. Uwzględniając powództwo A. [...] w W. wytoczone 6 września 2011 r., Sąd Okręgowy w W. wydał 26 października

2011 r. na podstawie weksla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym nakazał pozwany, aby zapłacili solidarnie na rzecz powódki kwotę 339.747,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 9 lutego 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11.447 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Zasądzona kwota stanowiła świadczenie otrzymane przez pozwaną z funduszu europejskiego S. na utworzenie nowych miejsc pracy. Powódka zażądała jego zwrotu twierdząc, że pozwana nie dotrzymała warunków umowy, na podstawie której uzyskała pomoc finansową, ponieważ nie utrzymała nowych miejsc pracy przez wymagany okres. Pozwani wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty. Po rozpoznaniu sprawy na skutek zarzutów Sąd Okręgowy w uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo. Sąd Apelacyjny zmienił ten wyrok w ten sposób, że zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 206.239,82 zł z ustawowymi odsetkami od 9 lutego 2011 r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddalił. Ustalił, że strony zawarły 15 lipca 2004 r. umowę o udzielenie pozwanej pomocy finansowej na podstawie wniosku pozwanej. Agencja wypłaciła pozwanej 29 lipca 2005 r. kwotę 206.239,82 zł. Pozwana zabezpieczyła ewentualne roszczenia powódki wystawiając weksel in blanco z deklaracją wekslową, poręczony przez pozwanego S. D.. Domagając się zwrotu wypłaconej kwoty A. zarzuciła pozwanej niewykonanie zobowiązania do utworzenia nowych miejsc pracy. Sąd ocenił, że pozwani - wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. - nie udowodnili, że pozwana wykonała umowę w zakresie przyrostu zatrudnienia i nie wykazali, iż weksel w części obejmującej kwotę 206.239,82 zł, odpowiadającą udzielonej pomocy finansowej, został uzupełniony niezgodnie z porozumieniem.

W skardze kasacyjnej pozwani zarzucili naruszenie prawa materialnego – niewłaściwe zastosowanie art. 6 k.c. w zw. z art. 10 i 17; art. 47 i art. 32 prawa wekslowego „w stosunku do pozwanego S. D.”, art. 47 i 48 prawa wekslowego; art. 101 prawa wekslowego, art. 6 ust. 1 w zw. z art. 41 ust. 1, 3, 6, 7, 7a, 7b ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym w okresie od lipca 2003 r. do stycznia 2004 r. oraz od lipca 2005 r. do lipca 2006 r. w zw. z art. 49 powołanej ustawy w zw. z załącznikiem nr 20 określającym kody do wypełniania dokumentów przewidzianych w rozporządzeniu, z załącznikiem nr 19 stanowiącym wzór deklaracji DRA, z załącznikiem nr 7

stanowiącym wzór raportu RCA-załączniki ustalone rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 4 grudnia 1998 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących oraz innych dokumentów w związku art. 2 i art. 25 k.p. w zw. z § 2 i nast. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą – w zw. z art. 303 k.p. poprzez ustalenie liczby zatrudnionych niezgodnie z przepisami, naruszenie przepisu nr 31 definiującego kwalifikację podmiotową przedsiębiorców pod kątem kryterium zatrudnienia w pkt. 6 Warunków uzyskiwania pomocy finansowej w ramach Schematu 4.2. SAPARD program operacyjny dla Polski Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowanego zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) 1268/99 w zw. z art. 54 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej w zw. z art. 409 i art. 410 w zw. z art. 47 Kodeksu cywilnego lub 471 Kodeksu cywilnego - poprzez ich niezastosowanie, naruszenie art. 65 § 2 k.c. przez jego nieprawidłowe zastosowanie, art. 112 k.c., art. 359 w zw. z art. 482 § 1 k.c., § 26d ust. 1 nieobowiązującego już w chwili rozpoznawania sprawy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań oraz sposobów realizacji zadań A. [...] w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej, naruszenie przepisu art. 7 ust. 12 nieobowiązującej już ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców - przez jego niewłaściwe zastosowanie. Wskazali też na naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy - art. 386 § 1 k.p.c. zamiast art. 385 k.p.c. w zw. z art. 496 k.p.c. i w zw. z art. 321 § 1 k.p.c., naruszenie art. 387 k.p.c., art. 495 § 2 k.p.c. oraz art. 235 w zw. z art. 245 k.p.c. We wnioskach domagali się przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanych powódka wniosła o wydanie przez Sąd Najwyższy postanowienia o odmowie przyjęcia tej skargi do rozpoznania względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie od skarżących kosztów postępowania kasacyjnego lub o jej odrzucenie, na wypadek stwierdzenia przesłanek formalnych nakazujących takie rozstrzygnięcie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący powołali się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., to znaczy:

1) wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego – ich zdaniem „oceny wymaga zarówno zasada rozkładu ciężaru dowodu przy uchyleniu nakazu zapłaty na podstawie weksla i sposób wykazania stosunku podstawowego oraz możliwy do podjęcia zakres obrony przez pozwanych w odniesieniu do literalnej treści pozwu, a także określenie podstawy prawnej do ustalenia stanu zatrudnienia - czy są to przepisy prawa pracy czy przepisy o ubezpieczeniach społecznych w zestawieniu z wymogami programu S. i przepisami o realizacji zadań przez A. [...]. Rozstrzygnięcia wymaga zagadnienie w oparciu o jakie przepisy należy ocenić czy pozwana w ogóle kwalifikowała się do programu pomocowego poprzez wskazanie, jak należy wyliczać próg zatrudnienia ustalony na liczbę 50 zatrudnionych i przyrost zatrudnienia i na jakiej podstawie należy ustalać zobowiązania pieniężne pozwanej w zakresie niewypowiedzianej i wiążącej umowy.”

2) wykładni wymagają, zdaniem skarżących, przede wszystkim powołane przepisy prawa materialnego, w tym materialna podstawa prawna orzeczenia apelacyjnego w zakresie wszystkich wskazanych w uzasadnieniu przepisów - czy są nią przepisy prawa wekslowego czy też przepisy prawa cywilnego ujęte w Kodeksie cywilnym, czy inne wskazane przez Sąd Apelacyjny, jak również wykładni wymaga wpływ na zobowiązania stron zaniechania wypowiedzenia umowy, jakie są podstawy do żądania zwrotu świadczenia z obowiązującej umowy, czy to świadczenie ma charakter alternatywny i jest nim odszkodowanie z tytułu nienależytego wykonania umowy czy też świadczenie nienależne. Nie jest jasne jak prawidłowo ocenić roszczenie odsetkowe strony powodowej, określone umownie i zasądzone ustawowo. Dodatkowo w oparciu o powołane przez Sąd Apelacyjny przepisy interpretacyjne, należy ustalić jaki wpływ mają nieobowiązujące akty prawne na powstanie obowiązków stron i wykładnię oświadczeń ich woli. Niezbędne jest dokonanie wykładni przepisów stanowiących podstawę do ustalenia stanu zatrudnienia.”

3) Pozwani wskazali także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, którą wywodzili z argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu zarzutów dotyczących naruszeń prawa materialnego, świadczących ich zdaniem o jaskrawości tych naruszeń i ich istotnym wpływie na zapadłe rozstrzygnięcie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także znajdzie zastosowanie przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstały wątpliwości. Zagadnienie to musi pozostawać w tego rodzaju związku z danym sporem, że udzielenie na nie odpowiedzi przez Sąd Najwyższy rozpoznający sprawę merytorycznie będzie mieć wpływ na sposób jej rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 596/14, LEX nr 1678068). Tego rodzaju charakteru nie ma wskazywane przez pozwanych

zagadnienie ciężaru dowodu w sprawie, w której podstawa roszczenia powoda jest weksel wręczony mu jako niezupełny wraz z deklaracją wekslową, a obrona oparta jest na zarzutach dotyczących nieprawidłowości jego wypełnienia. Nie budzi wątpliwości, że w takim wypadku dłużnika wekslowego obciąża ciężar dowodu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2010 r., I CSK 387/10, z dnia 21 października 2010 r., IV CSK 109/10, czy z dnia 11 października 2013 r., I CSK 763/12). Rozważanie pozostałych zagadnień merytorycznych wskazanych przez pozwanych, odnoszących się do zasad ustalania wielkości zatrudnienia na potrzeby realizacji obowiązków płynących z uzyskania pomocy z programu S. mogłoby nastąpić jedynie wówczas, gdyby pozwani wykazali, jaki był rzeczywisty stan zatrudnienia w firmie pozwanej według metod ustalania tego zatrudnienia wskazywanych przez nich jako możliwe do wykorzystania. Na skutek nieprzedstawienia przez nich dowodów – jakiegokolwiek oceny prawne nie miałyby wpływu na sposób rozstrzygnięcia sporu, na co słusznie zwraca uwagę pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną.

W sprawie nie wystąpiła także przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Jeżeli skarżący powołuje się na powstanie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, powinien wykazać, jaki przepis prawa budzi wątpliwości, wykazać, że nie doczekał się on wykładni, bądź że niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ustalenie normatywnej treści tego przepisu jest konieczne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08; z dnia 26 kwietnia 2012 r., III SK 43/11, niepubl.; z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, niepubl.).

Skarżący nie spełnili tych wymagań. W ramach tej przesłanki zwrócili się o odszukanie przez Sąd Najwyższy właściwej podstawy prawnej roszczeń ze stosunku podstawowego, utrzymując, że wystawiony weksel utracił w sprawie wszelkie znaczenie. Tak sformułowane motywy nie odpowiadają wymaganiom ustawowym i nie mogą spowodować przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej, zachodzi tylko wtedy, gdy z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Skarga pozwanych nie spełnia tego warunku. Wywód mający uzasadnić wystąpienie powołanej przesłanki nie został wyodrębniony w uzasadnieniu skargi, ogólne odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia nie jest wystarczające, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Skarżący nie wskazali, w sposób wymagany przez przepisy prawa, iż ich skarga jest oczywiście uzasadniona, przeciwnie – podstawowe założenie pozwanych, że rozkład obowiązków dowodowych i konsekwencji ich niewykonania jest odmienny od przyjętego przez Sądy orzekające podważa twierdzenie o oczywistej słuszności wniesionego środka zaskarżenia.

W konsekwencji powołane przez pozwanych podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby wystąpiły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia j skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., a wysokość tych kosztów z postanowień § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 7 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U.

z 2013 r., poz. 490) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).